

IZHAJA VSAK PELEK.
Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4'—
pololetna . . . „ 2'—
četrtnoletna . . . „ 1'—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 35.

V Ljubljani, dne 1. avgusta 1913.

Leto VIII.

Dr. Krek.

Kdo se je v Slovincih pred 25 leti briga za delavski stan? Delavec je bil tedaj v vseh zadevah javnega življenja brezpomemben. Vsako najmanjše gibanje se je smatralo za nevarno. Modri možaki so smatrali delavca takrat le kot njih orodje, s katerim razpolagajo po lastni volji. Zahteve po političnih pravicah delavcev so se smatrale za izrodke zmedene pameti.

Delavstvo samo je bilo omrtvelo in ni niti zaupalo v lastno silo. Brez volje je trpelo največje zatiranje in poniževanje od strani delodajalcev. Ni bilo človeka, ki bi se zavzel za delavstvo in je organiziral v obrambo stanovskih koristi, ugleda in veljave žuljave delavske dlani.

Pojavilo se je pač nekaj na pol blaznih delavcev, ki so s svojim postopanjem delavstvu le škodovali.

Kakor blisk z jasnega so zadele v delavstvu besede dr. Kreka na prvem katoliškem shodu, ko je rekel: »Predstavljati si moramo, da delavcem ne delimo milosti, ampak pravice.« Te besede so oster nož tedanjim pojmom o delavstvu in kažejo, da so bile dr. Kreku popolnoma znane delavske razmere.

Po dr. Krekovem prizadevanju se je leta 1894. ustanovilo prvo delavsko društvo, ki je globoko poseglo v življenje slovenskega delavstva. Slovensko katoliško delavsko društvo je po delu dr. Kreka zaneslo misel delavske organizacije po slovenskih pokrajinah.

Delavstvo pa je tudi spoznalo v dr. Kreku svojega najboljšega prijatelja, ki pri vsaki priliki izkusi dvigniti delavski stan in pomoči tudi posamezniku.

Za to svoje delo in skrb si je med delavstvom pridobil častno ime »oče«. Kolikokrat kak delavec ali delavka vpraša: »Kje so pa naš oče?« In to je dr. Krek v resnici delavskemu stanu. Sodeluje pri vseh krščanskih delavskih društvih v Ljubljani. Delavski tisk, za katerega je vse stori, mu je cvetka, ki jo goji z vso skrbnostjo umnega vrtnarja.

V ponedeljek, dne 21. t. m. je praznoval dr. Krek na Brezjah v krogu svojih tovarišev 25letnico mašništva. Tiho brez šuma, kakor je njegova navada. To 25letnico dr. Kreka pozdravljamo slovenski krščanski delavci kot dobo političnega in gospodarskega vzbujanja in preporeda delavskega stanu na našem slovanskem jugu.

Za dr. Krekom stoji kot zid slovensko katoliško delavstvo, ker vidi v njem svojega buditelja, dobrotnika in očeta.

Trpiti solze Ti otiraš,
Za trpina se boriš;
S trpinom čutiš, delaš,
Za trpina ti živiš!

Delavcu pravico hočeš —
In delu dati čast,
Milost zanj odklanjaš —
Ker je pravo, njega last!

Naj butajo ob dr. Kreka viharji laži in obrekovanja, naj se zaganjajo nanj vse peklenke moči, on stoji v sredi delavskih vrst kot čist kristal, ki mu ne vzame sijaja nobena nesramnost kakršnihkoli lažnjikov in obrekvalcev. Zato pa velja naša častitka poleg želje, da nam Bog ohrani dr. Kreka čilega in zdravega do skrajnih meja življenja, tudi kot zagotovilo: Zvestoba za zvestobo! J. G.

Načelno prepričanje.

V sedanji dobi splošnega duševnega in socialnega napredka, mora imeti vsak človek, ki hoče veljati za izobraženega, gotove načelne pojme in tudi načelno stališče, raz katero razsodi pravo od nepravice, dobro od slabega, pogubno od rešilnega, lepo od grdega itd. Človek, ki se noče vglobiti v razna, njega samega se tičoča vprašanja, je podoben zaspancu, ki leno prespi najlepše pomladanske in poletne dneve. Med tem ko se drugi vse lepe božje narave, on zeva in zdeha dolgega časa. Zaspanec zalenari tudi najvažnejše dogodke, njemu je vse eno, ako se okoli njega vse podira ali pa oživi rajsko pomlad. Da le spi, pa je srečen.

V življenju posameznega človeka bi ne smelo biti nikdar tako, tem manj v življenju stanov in narodov. Kdor v večni tekmi zastane, mu preti pogin. Zaradi tega morajo biti vsi potrebni stanovi na vedno čuječi straži. Osobito pa je naloga delavskega stanu, da čuva svojo sedanost v nepretrgani borbi za prihodnost. Nobeden stan nima toliko ljubeznjivih, naklonjenih in dobrotljivih nasprotnikov, kakor ravno delavski stan. Saj se šteje skoro vsa

kdo prijateljem in zagovornikom delavskega stanu, če tudi njegovo delavsko ravnanje kaže vse kaj drugega. Saj je prav vsak delodajalec in podjetnik prijatelj delavcev, — ker jim daje zaslužno plačo za njihovo delo. Le recite mu, da ni delavski prijatelj, takoj bo zrastle in zatrdjeval, da ni boljšega kot on, če tudi je morda ravno nasprotno res. Ravno tako imajo delavci tudi političnih prijateljev, ki ob vsaki priliki skušajo vplivati na delavce, da drže z njimi, jim dajo ob volitvah svoje glasove in stvar je končana. Vsled tega mora biti pa vsak delavec previden in mora imeti tudi trdno načelno prepričanje. Ako tega nima, postane zelo lahko žoga v rokah razposajenih paglavcev. Samoobsebi se razume, da za krščenega človeka ne more biti drugih kakor krščanska načela, ki oznanjajo in zapovedujejo z vso resnostjo ljubezen do bližnjega. Bog, naš stvarnik, hoče, da se nikomur ne godi krivica, hoče pa tudi, da se krivica kaznuje. Ako pomislimo, da delavski stan trpi le vsled krivice, potem imamo natančno zarisano pot: Naše mesto je tam, kjer se vrši borba proti vsaki krivici dosledno in resno. Moderni kapitalizem vslučuje in zatira, zato bi pa kapitalistična družba rada popolnoma proste roke za temne namene proti delavstvu. Toda pri tem ta družba naletava na najodločnejši odpor v krščanskih zapovedih in nazorih ter ne more vsled tega neovirano in neomejeno naprej. Zakoni delavskega varstva so delo krščanske pravičnosti in krščanskih zapovedi; če tudi niso prišli na dan vselej iz načelno krščanskega mišljenja. Kar ima socialna demokracija v sebi dobrega, izvira iz krščanskih nazorov; žal, da jih taji, če tudi brez njih ne more obstati. Istotako so prostozidarji izluščili iz krščanstva vse človeštvu prijazne nazore, kar jih goji ta družba. Krščanstvo jim je zoprno, v kolikor se tiče vere v Boga in zapovedi, ki prepovedujejo prosto uživanje raznih nasladnosti. Toda svobodomislec je moral poseči po krščanskem nazoru ljubezni do bližnjega, ki ga ponuja pod imenom »človekoljubja« (humanitete) in ki je poleg razuzdane svobode največja privlačna sila te družbe. Brez tega načela bi se za framazonstvo ne zmenila niti mačka. Humaniteta pomenja za framazonstvo slanino v pasti.

Zidovstvo, ki se je v današnjih

dneh povzpelo do denarnega gospodarstva na svetu, pozna ljubezen in dolžnost le do »brata«, to je do žida. Dolžnosti do drugih so omejene. Krščanstvo pa z vesoljno ljubeznijo objema celi svet in vse ljudi, ter zahteva od vsakega, da vrši to vzvišeno načelo.

Zgodovina je pokazala, da se socialnim vzorom človeška družba po nobeni drugi poti ne more toliko približati, kakor po krščanskih načelih, na katerih stoji tudi naša krščanskosocialna delavska organizacija.

Vsled tega dejstva je pa delavstvu dana pot, po kateri mu je hoditi, ako v resnici hoče sebi dobro. Treba je le spoznanja in moštosti, to pa tembolj, ker sedaj preti krščanstvu že vsak smrkovec, svobodo zabavlja, kolikor se mu ljubi. Seveda tak »ubožec na duhu« navadno ne ve, kaj počne. Toda naša dolžnost bodi v vsakem slučaju in povsodi ter nasproti vsakemu, resno spoznati in braniti krščanska načela. Resnih in značajnih je prihodnost in ne šalobard!

Važen odlok upravnega sodišča.

Neko c. kr. okrajno glavarstvo je v odloku naznanilo tožeči tvrdki, da se je na nje ovadbo izvršilo kazensko postopanje proti pomožnemu delavcu J. zaradi prestopka § 85. obrtnega reda. Ni se pa ugodilo zahtevi tvrdke, da se delavec, ki je brez zakonitega povoda predčasno (pred pretekom odpovednega roka) zapustil delo, prisilno privede nazaj, ker vsebuje zahteva podjetnika prisilno izpolnjevanje delavske pogodbe ter spada vsled tega v področje sodišč (obrnih oziroma rednih sodišč). Ta odlok je instančnim potom potrdilo c. kr. trgovsko ministrstvo. Upravno sodišče je pa na podlagi strokovnopolnarnega sklepa izjavilo, da je tozadevni pravni nazor trgovskega ministrstva v zakonu utemeljen.

Upravno sodišče utemeljuje pravorek med drugim tako-le:

V § 85. obrtnega reda z dne 8. marca 1885, drž. zak. št. 22, je določeno, kakor posledice ima predčasni, brez zakonitega vzroka izvršeni izstop pomožnega delavca iz dela. Zakon določa za delavca kaznivost in daje podjetniku pravico poleg zahteve po odškodnini zahtevati tudi potom oblasti, da pomožni delavec pride nazaj v delo in nado-

Zaklete zakladne votline.

Angleški spisal C. D. Robinson. Poslovenil dr. J. K.

Kmalu sem imel zopet enkrat stopiti v stik z omikanim svetom. Samo tisti morejo presoditi, kaj se to pravi, kateri so bili obsojeni dlje časa samevati v južno-afrikanjskih poljanah.

Erajst dolgih belih tednov nisem bil videl belega moža ali žene; edini tovariši so mi bili moji kafejski fantje. Koledar mi je kazal 30. decembra 1895 in računal sem, da me drugo jutro voli potegnejo na vozu in privlečejo v malo vasico Pietpotgietersrust na novoletni večer.

Naročeno mi je bilo izdelati delno progo nameravane železnice med Pratorio in Pieterburgom v Transvaalu in obrisati glavne obrise okoliške pokrajine; dva moja tovariša sta pa nadaljevala to delo na glavni progi. Svojo reč sem imel dovršeno in premišljal sem, da se zopet sestanem z njima drugi dan poveselet se za Novo leto. Toda strašen dogodek, ki bi se bil zame kmalu nesrečno končal, je prišel vmes.

Pomladnje solnce je bilo za moja pota domala nevzdržljivo; zato sem se potrudil, da sem poglavitni del svojega dela izvršil zjutraj in zvečer; vsako opoldne sem pa po tri do štiri ure počival. Spati nisem mogel ta čas, fantje so pa navadno opravljali ta posel; spali so okopani s prti zleknjeni pod

drevjem ali pa pod razpetim jadrom. Voli so tudi zelo težko vozili opoldne; zato sem se vozil, če je bilo količkaj mogoče, le proti večeru in ob tem času sem s svojo puško marsikaj doživel. Bilo je, ko sem se nekoč vrnil s ponočnega lova, da sta mi dva kafejska lovca prvič povedala povest o »zakladu v Makapanu«. Bila sta iz makapanskega rodu, ki je imel svoja selišča v gorah nekaj milj od Pietpotgietersrusta in njuno izvanredno pripovedovanje ni bilo samo zanimivo, marveč zelo vabljivo. Na kratko povedano se je glasila povest o enem izmed mnogih bojov belih proti zamorcem izza časa, ko so se Buri in Kafir preganjali na življenje in smrt, ko so domačini, zavedajoč se prihoda in gospodarstva belega plemena, neprenehoma uprizarjali upore, podirali selišča in pokenčevali može, ženske in otroke.

Ti upori so imeli za posledico, da se je Burom, kar jih je ostalo od morij in napadov, razgrela kri in da so pokazali kaznovalno moč in osvetili smrt svojih rojakov; izvabili so zamorce v boj na vaterberško planoto. Sreča je bila z belimi; zamorci so se umaknili v hribe, odkoder so po kratki in hudi bitki, zelo pobiti ubežali na vse strani. Nekaj za boj sposobnih mož se je skrilo v belim možem neznane makapanske votline.

Te votline so se zdele nepremagljive; vanje se je šlo skozi dolgo, ozko zajejo, nad katero so visele skale, po-

krite s krnjavim grmičjem, ki je zelo gosto rastle po strmini in močno obteževalo preiskavanje votlin. Buri so jih hoteli razkriti; ko so pa videli, da jih ni mogoče zavzeti z naskokom, so obkrožili izhod in hoteli zamorce izstradati.

Toda bilo je mogoče, da so imeli obleganci za cele mesece hrano, ali pa da so vedeli za druge izhode, in da so morda tudi vode imeli v votlinah. Zato so sklenili oblegovalec zamorce zadušiti. Zbrali so celo reč kuriva ter zamašili z njim odprtine v votline, zažgali in kurili več ur, zraven pa streljali v odprtine. Noben Kafir ni ušel in ko so Buri kesneje z bakljami šli po votlinah, so našli svoje masčevanje dopolnjeno.

Znotraj je bilo mnogo prostora, toda le malokje je bilo mogoče pokonci stati; zamorci so se dimu vedno bolj umikali; nazadnje so se pa do zadnjega moža zadušili.

Buri so nato vrnili domov in kakor sta mi pravila moja svedoka, ni nihče, ne bel, ne zamorec vstopil v te votline, odkar so nekateri domačini, ki so hoteli izkazati zadnjo čast umrlim prijateljem, našli, da smrtni duhovi prebivajo v njih, ki hodijo okrog v obliki svetlih okostnic brez glav.

Staro izročilo je pravilo, da so v njih skriti zakladi neizmerne vrednosti, Burom neznani, ki so zanje vedeli samo nekateri mrtvih mož in ki so zdaj v lasti duhov, bedočih nad njimi in

skrbečih, da se jim noben umrljiv človek ne približa.

Zadnji del te znamenite povesti sem z največjo težavo izvelkel; eden mojih faprov, ki je bil induna — sin rodovega poglavarja —, sploh ni hotel govoriti o tem, marveč je samo potrjeval tovarišev pripovedovanje s strahu polnim molkom. Dva ali trije so poizkusili poiskati zaklade, pa jih ni nihče več živih videl.

Več dni sem mirno pregovarjal svoja dva fanta, pa zastonj. Nekega večera pa pride zgovornejši izmed njiju v moj šotor in ko sem mu prisegel molk, se mi ponudi, da me za precejšno darilo popelje k votlinam. Hitro sva se dogovorila; bil je pa očitno v smrtnem strahu, kaj bo, in prvi pogoj, ki mi ga je stavil, je bil, da ne smem pod nobenim pogojem izdati, da me je on spremljal. Dejal je, da pač ve, kje so votline, da pa sam ni nikoli stopil vanje. Duhov ni videl; verjel je pa nanje in na zaklad, ki je bil po njegovem iz zlata in jemantov.

Izpregli smo vole na mestu, štiri milje od skrivnostnih votlin. Skleil sem, da grem notri pred solnčnim zahodom, jih preiščem in se vrnem še isti večer. Zamorci so znašli les in vodo za kuho in niso azili, ko sem v spremstvu svojega vodnika odšel s puško od njih, kakor že tolikrat prej na lov.

Obrnila sva se najprej na popolnoma nasprotno stran, potem sva jo preokrenila in v krogu prišla blizu kraja,

mestji čas prezgodnjega izstopa. Ta določba je materialnopravne vsebine, ker določa mero zahtev, katere je v danem slučaju podjetnik opravičen staviti. Ni na pa nikakega kompetenčnega predpisa. Pod naslovom »gosposka« (Behörde) v § 85. ni razumevati splošnega kompetenčnega navodila § 141. obrtnega reda.

Ta določba kompetenčnih uradov osobito upravnega sodišča daje tudi vprašanju predčasnega nezakonitega izstopa iz dela nekoliko drugačno lice. Marsikje je moral delavec z silo nazaj v delo, ker ga je politična oblast po svojih oboroženih močeh v to prisilila. Toda vsled predstoječe odredbe pa spada zadeva pred obrtno sodišče, ker se smatra za nekako sporno vprašanje, kakor o plači, pogodbi za izvršitev kakega dela itd. § 85. obrtnega reda je sam na sebi že velikanska krivica za pomožne delavce, kar je priznala tudi poslanska zbornica, ko je sklenila svojedobno spremembo v smislu enakosti obeh delov.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

JUGOSLOVANSKA STROKOVNA ZVEZA NA ŠTAJERSKEM.

Med vsemi organizacijami J. S. Z. najživahnejše delujejo skupine in plačilnice J. S. Z. na Štajerskem. Štajerskem okrožju vso čast, ker ne mine ti nedelje, da ti na Štajerskem ne bi priredili kar po več shodov, enega pa gotovo. Sorazmerno pa zato tudi na Štajerskem J. S. Z. najbolj napreduje. Živahnejše in navdušenejše ti na Štajerskem J. S. Z. razširjajo in zanjo delajo, kakor se celo na Kranjskem dela. O tem smo se zopet minulo nedeljo pričeli. Bilo je to pri Sv. Križu na Oljski gori nad Polzelo, tam kjer je lani imel naš dr. Krek socialni kurz za dijakke. »Kar na posteljo se je vlegel, nabasal pipo pa predaval«; nam je ta tečaj nekdo opisaval, ki je bil sam poleg. Bravcem »Naše Moči« po imenu dobro znani Vekoslav Zajec, rudar iz Škal, je nam v Ljubljano naznanil, da priredi na Oljski gori 27. avgusta J. S. Z. velik izlet; zadnji čas ga je pa skrbelo, ker so mu naprošeni govorniki odpovedali. Ni bilo drugače, kakor: centrala skrbi za govornika. Uboga centrala J. S. Z.! Kar s kljuke snemi ljudi, ki naj ti govore. Vse kar je res, v Ljubljani imamo zelo veliko ljudi, ki so dobri govorniki, a da bi šli na shode, ej, to je pa križev pot. Izjeme so seveda, čast jim, a vsak ti ima že toliko izgovorov, predno ti gre na kak shod, da je res včasih križ postreči z govorniki vedno večji upravljeni zahtevi organizacij J. S. Z. z govorniki. Nič čudnega! Ljudje, ki ti garajo cel teden po pisarnah, se bi ob nedeljah tudi radi nekoliko razvedrili, na shod, če tudi je z njim zvezan izlet, na katerem se mora govoriti, pripraviti se na govor, ne gre vsak rad. Pač res bi bilo želeli idealnega zanosu, da bi se vsaj nekaj ljudi obvezalo, da trajno prevzamejo skrb za agitačne in poučne shode J. S. Z., ki se lepo razširja, lepo napreduje, a mora imeti tudi trajno

ki sva ga iskala. Proti koncu sva morala čisto plezati po strmini. Postala sva pet minut; solnce je ravno zahajalo; vodnik je bil ves izven sebe; dal sem mu požirek iz moje steklenice in sem se norčeval iz njegovega strahu. Varno sva lezla na to, skrita v grmovju, dokler nisva prišla do odprtine. Prižgala sva baklji, ker je bila pred nama gosta megla. Trenotek kesneje je glase krič in šum peroti zmotil najino pot in naju zelo prestrašil. Moj spremmljevalec je zatulil in hotel ubežati, toda vjel sem ga za roko in mu odločno ukazal, naj molči. Brž sem spoznal, da so nas iznenadile sove in drugi tiči, ki jih je prestrašila nenavadna svetloba; razdraženi živali mojega črnega tovariša so se vsled tega nekoliko pomirili. Ni pa hotel drugače naprej, nego da se me je držal za suknjič; sopol je kratko in pretrgano. Baklji sta samo za nekaj čevljev naprej prodirali temo; ker je bil skalni strop mestoma zelo nizek, sva morala iti sključena naprej.

Samo par korakov sem stopil dalje, kar zagledam v črni temi na levo žarečo svetlobo, kakor od kakšne bele luči, ki se je zdela, da se premika od kraja v kraj. Bakljo denem za hrbet, da bi boljše videl in tu zapazim v silno začudenje obliko človeškega okostja, ki stoji nepremično in daleč zadaj v temi. Moj spremmljevalec mi vzame bakljo in ko zgrabim za puško, se prikažen premakne. Urno in brez šuma se obrne, proti meni dvigujoč svetlo roko. Krik mi pove, da jo je moj vodnik zagledal in že ga ni bilo mogoče več ustaviti, dasi sem namreč klical za njim, naj obstane in prinese luč, je bežal kakor je bil dolg in širok.

moči prve vrste na razpolago, da more J. S. Z. s polnim parom napredovati. A kam smo zašli! Saj govorimo o Štajerski in o shodu na Oljki dne 27. julija 1913. Na Oljko pridemo. Krasen kraj! Razgled po Šaleški in Savinjski dolini. Cerkev lepa, velika, dva stolpa. Poleg cerkve dve oštariji. Hrib nekaj nad 700 metrov, štajerski Sv. Jošt je to tako po visokosti kakor po lepem razgledu. Krasne so naše gorenske planine, a lepi so tudi griči in planine slovenskega Štajerja. Ob desetih dopoldne procesija z Najsvetejšim okolu cerkve, kakor pri nas na Kranjskem ob sv. Rešnjem Telesu, nato cerkven govor; kdo propoveduje? Ušesom in svojim očesom nisimo verovali, a bil je le: voditelj in ustanovitelj mlade, a že vsemogočne slovenske krščansko-socialne organizacije na Štajerskem, dr. Anton Korošec. Po cerkvenem opraviilu shod J. S. Z. pod milim nebom.

Nad 2000 zborovalcev in zborovalk. Pred shodom dr. Korošec: »No, tega nisem pričakoval, da Vi prihitite na shod J. S. Z.« — V Braslovčah sem zjutraj propovedoval in maševal, nato pa drl na Oljko. Hodil sem poldrugo uro. V Braslovčah sem izvedel, da priredi J. S. Z. na Oljki shod. Moral sem torej nanj že kot poslanec tega okraja. Prav je, da je tudi centrala tu na naši štajerski Oljki zastopana.

Shod je seveda krasno uspel. Vodil ga je rudar Vekoslav Zajec. Dr. Korošec je poljudno in šaljivo govoril o pomenu in o važnosti J. S. Z. Delegat centrale Moškerc je pozdravil zborovalce v imenu centrale. Vekoslav Zajec je pa pozival na pristop k J. S. Z. Res lep shod, pazljivost in zbranost zborovalcev vse pohvale vredna. Najbolj so se pa na shodu postavili rudarji člani J. S. Z. iz Škal, ki so na Oljko v svojih krasnih uniformah peš priromali. Škale in škalski rudarji! Se se spominjam, ko je bilo tam v tistem Lappovem premogokopu vse — rdeče. Enkrat sem bil tam — a do shoda ni prišlo. Razbili so ga v lepi slogi rdečekarji in nemški nacionalci. Zdaj ti pa škalski rudarji romajo na Oljko, njih skupina v Škaljah je močna. Socialna demokracija je zginila liki sneg pred krščanskosocialnim solncem. Korajža velja. Kar se je posrečilo Vekoslavju Zajcu v Škalah, se posreči s korajžo in vztrajnostjo lahko tudi v drugih rdečih trdnjavah. Po shodu se je dr. Korošec prijateljsko razgovarjal z zborovalci, najbolj nam je pa imponiralo, ko so ga hmeljarji vprašavali o »konjunkturi« glede na hmelj in kakšno ceno da ima. Z Oljke gredoč sem si pa kot delegat centrale iskreno želel: Naj bi bili vsi naši poslanci glede na navdušenje za J. S. Z. podobni ustanovitelju in voditelju slovenske krščanskosocialne organizacije na Štajerskem, dr. Korošču!

Varstvo kmetijskih delavcev v Primorju.

C. kr. namestništvo za Primorje je potem razglašalo dne 10. januarja 1913, razglasilo predpise za varstvo kmetijskih delavcev proti neugodam in obenem zaukazalo napraviti varnostne naprave pri kmetijskih strojih.

Varnostni predpisi, ki so bili bistveno podobni onim na Nižjeavstrijskem, Solnograškem, Moravskem in v Šleziji, se tičejo sestav gepelnov, mlatinskih strojev, slamoreznic, mlinov za zdrob in raznih drugih v kmetijstvu rabljenih strojev.

Prestopki predpisov se kaznujejo, v kolikor ne pride v poštev splošni kazenski zakon, z globo od dveh do dvesto kron ali z zaporom od šest ur do štirnajst dni.

Odredba stopi v veljavo dne 11. februarja 1914. Podrobni predpisi za napravo priprav za vstavljenje strojev se uveljavijo šele 11. februarja 1916.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

RAZMERE TOBAČNEGA DELAVSTVA LETA 1911.

V letu 1911. je znašalo število vseh tobačnih delavcev v Avstriji 39.676 in sicer: 5774 moških in 33.902 ženskih.

Od teh je bilo zaposleni:

	moških	ženskih	skupaj
v tovarnah	5156	32988	38144
v nakupovalnicah tobaka	452	879	1131
v prodajalnih skladiščih	166	35	201
Paznikov je bilo	208	—	208
delavcev v tedenski plači	2478	1865	4343
dninarjev	1679	2544	4223
akord (Geding)	1409	29493	30902

Tedenske plače onih delavcev, ki stoje v časovnem napredovanju (4 razredi aktivitetnih doklad na podlagi števila prebivalstva v službenem kraju). Pazniki 21—32 K
Bolniški očetje 19—39 „
Rokodelci 19—45 „
Elektrotehniki in mehaniki 32—45 „

Tedenske plače drugih delavskih vrst (18 plačilnih stopinj po vrsti dela in 13 krajevnih stopinj) 960—4500 K
starostne službene doklade od 7. službenega leta (po številu službenih let in po 5 krajevnih razredih udeljene) 015—150 K
Vsota v poslovnem letu izplačanih delavskih plač 29.348.385 K.

Bolniško zavarovanje je bilo razdeljeno na 29 delavskih bolniških zavodov (bolniških blagajn).

Povprečno število zavarovanih delavcev je znašalo:

	moških	ženskih	skupaj
5093	33031	38124	
Od teh je zbolelo za več kot 4 dni (brez porodov)	1691	15206	16897
Slučajev bolezni	2237	20350	22587
Bolniških in pre-skrbovalnih dni (v bolnici)	42176	446700	488876
Porodov s 130.520 bolniškimi dnevi	—	4654	4654
Obolenje brez bolnišnice (manj kot 4 dni) s 3191 bolniškimi dnevi	—	—	1883

Ambulantno zdravljenih bolniških slučajev 111.293.

Smrtnih slučajev: 42 moških, 198 ženskih, skupno 240.

Dohodki bolniških zavodov so znašali 992720 K in sicer:

doneski članov 591734 „
doneski erarja 303451 „
Izdutki 947718 „

in sicer:
bolnišnica 675381 „
zdravniki, babice, kontrola bolnikov 45323 „
zdravila in zdravil. sredstva 132182 „
bolnišnična oskrba in pre-važevalni stroški 33109 „
pogrebščine 13937 „

Rezervni zaklad bolniških blagajn začetkom leta 1911. 1.731.029 K
koncem leta 1911. 1.775.581 „

Zavarovanje proti neugodam zavarovancev je bilo 38336 „
od teh: uradnikov, praktikantov, poslovođij, uradnih slug in portirjev 568 „
delavcev in delavk 37768 „
Računjena plačilna vsota 29848734 K
Nezgod, za katere se je plačala odškodnina, je bilo 50 „
med njimi začasnih, ki je trajala nesposobnost za delo več kot štiri tedne 40 „
Plačane odškodnine 17705 K
Nezgod brez opravičenja do odškodnine 175 „

Preskrba invalidov.

Preskrbovanih delavcev: 773 moških, 11.665 ženskih, skupaj 12.438.

Od teh je dobivalo redno invalidno podporo (rento) 11058 „
milostno invalid. podporo (rento) 1380 „
Skupna vsota:

rednih invalidnih rent 5644413 K
milostnih „ 774500 „
skupaj 6418913 K

Prispevki erarja za delavsko zavarovanje in dobrodelne naprave:

Postavni prispevek za bolniške blagajne in zavarovalnico proti nezgodam 356300 K
Prostovoljni prispevki erarja za delavske dobrodelne naprave 6841683 „

Ta vsota se porazdeli za: bolniško oskrbovanje 325873 „
nezgodno zavarovanje 5217 „

Nove stavbe in vzdrževalni stroški lastnih dobrodelnih zavodov (delavska stanovanja, kuhinje, kopelji, knjižnice itd. 195.080 K

Subvencije in podpore za druge dobrodelne naprave (otroške varovalnice, otroški vrtci, šole itd. 22330 K
Častna darila, darila, denarne podpore, odškodnine plač za rezerviste, plače delavcev, ki so na dopustu, prispevki za pogrebne stroške in zdravila za invalide in prispevki za privatne kopelji 502342 K

Preskrba delavcev in ostalih za umrlimi 5790881 K

Predstoječe poročilo je gotovo zanimivo, osobito pa številke o starostni preskrbi tobačnega delavstva.

Med brati in sestrami.

Romarski vlak na Trsat odide iz Ljubljane dne 9. avgusta t. l. Udeležniki naj se zbero pred poslopjem postaje Ljubljana južni kolodvor točno ob 2. uri popoldne. Reditelji bodo no-

sili bele trakove na levi roki. Romarski vlak čaka na udeležnike z Dolenjskega. Spored ostane neizpremenjen, kakor je bil že naznanjen. Število polno. Prosi se za točnost in red!

Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze s sedežem v št. Vidu nad Ljubljano priredi v nedeljo dne 3. avgusta ob pol 4. uri popoldne javen društven shod v dvorani Katoliškega izobraževalnega društva v Dravljah.

Z Viča. Zaključek večernega gospodinskega tečaja. Vesel pojav v naši domovini so v zadnjih dveh letih gospodinski tečaji, ki se prireajo po deželi v vedno večjem številu. Važni in potrebni so v gospodarskem, kakor tudi v socialnem oziru. Če pa so potrebni po deželi, je njihova potreba tem večja v pretežno industrijskih in delavskih krajih, kakor je ljubljanska okolica, posebno Vič. Obseg takih tečajev v delavskih krajih je lahko veliko manjši, kakor tečajeve po deželi, ker delavska gospodinja je navezana le na gospodinjstvo v delavski hiši in družini in na tovarniško delo. Zato je sklenil odbor Katol. slov. izobraž. društva Vič-Glince prirediti večkratne večerne gospodinske tečaje, ki naj bi se vršili po končanem delu v tovarni, t. j. od 6. ure zvečer dalje. Dne 28. julija se je zaključil v Društvenem domu prvi tečaj, ki je trajal šest tednov in katerega se je redno vdeleževalo 12 deklet, večinoma tobačnih delavk. Vodila ga je blagorodna gospa dr. Peganova, ki je z izredno spretnostjo s pomočnicami gospo Pancetovo, gospodično Kačarjevo in gospodično A. Uraničevo dosegla pri učenkah prav lepe uspehe. Vsem učiteljicam, osobito gospej voditeljici, izrekamo najtoplejšo zahvalo. Zaključka se je vdeležil poleg drugih kot zastopnik deželnega odbora deželni poslanec g. Ravnikar, ki se je o uspehu izrekel prav pohvalno. Ako ne bo posebnih ovir, se meseca septembra otvori drugi tečaj. Bog daj trudapolnemu delu obilo blagoslova!

Iz Idrije. Pri razstavi ženskih ročnih del v naši ljudski šoli se je nekdo tako daleč oskobil, da je razstavljen mašni plašč s črnilom polil in drago delo s tem uničil. V Idriji se nekdanj ni slišalo o takim vadalizmu in tudi dandanes ima prvotno prebivalstvo še vedno toliko olike in spoštovanja, da so podobni pojavi nemo-goči. Če pa iščemo vzroke takemu postopanju, jih nsmajdemo v slabem zgledu, ki ga Idrija že nekaj let od zgoraj doli dobiva. Prvi povod je dal znani Tone Kristan; s svojo, za naše razmere popolnoma brezpomembno socialno demokracijo je ljudstvo na nedeljskih shodih tako pokvaril, da daleč okoli ne slišiš takih nazorov, kakor jih je on teden za tednom širil. V erarični pivarni je zabavljajl vsevprek: cerkev, država, davek, proletarec, ki ga erar izmoggava in sto drugih puhlic, katerim se olikanec smeja, priprosti rudar pa slepo veruje; in pri tem je naše erarično podjetništvo mirno gledalo, kako jih je v lastni hiši obdeloval, nasprotno, tresli so se pred raznimi štrajki in križem rok gledali, ko so olikani in neolikani demagogi uganjali poulične kravale in neslanosti na shodih. Ko je minister Bukvoa hotel nekaj na deželne volitve v naš prilog vplivati, je ministrski odposlanec P. nalašč zadevo tako obrnil, da so se naši pristaši oplašili, nasprotni pa posmehovali. Kratkotamo od zgoraj doli so dosledno delali na to, da Idrija ni nikdar za deželo vzporedno stopala ne v narodnem, ne v gospodarskem, še manj v političnem oziru, pri čemer je naše tuje uradništvo vedno najboljši vzgled dajalo. Največji »Flanc« pa uganjajo s prvim majem, in četudi je 1. maj gola komedija, je erarraje sv. Florijana odpravil in prvega maja prosto dovolil, samo da je »klerikalce« udaril. Zagrizenost so občutili celo naši Orli; ker se leto za letom procesije udeležé, so svoj čas stali v vrsti pred pazniki. Paznike vodeči uradnik, sam zagrizen liberalec, pa je pustil pol streljaja dolgo vrzel med procesijo, samo da ni za Orli stopal in njegov predstojnik je raje red pri procesiji izpremenil, mesto da bi svojemu uradniku uro navil, kar bi se povsod drugod zgodilo. »Naša Moč« je lani prav povedala, trdeč, da v Idriji pri glavi smrdi, kajti tudi zadeva s plaščem izvira od ljudij, ki so v najbližji bližini razstavne sobe. Saj se poznamo!

B.

Delavski spori na Švedskem leta 1913.

Povsodi, kamor se ozremo, se poje enaka pesem med delavci in delodajalci, ko se gre za njih medsebojno razmerje. Skoro nikjer ne opažamo blagodejne milobe in medsebojne naklonje-

nosti. Odločuje povsodi surova premoč. Tako je bilo tudi na Švedskem v preteklem letu, kjer se je zaznamovalo 114 sporov. Bilo je 105 stavk, dvojje izključenj (Aussperrungen) in sedem mešanih konfliktov. Na sporih je bilo udeleženi 784 delodajalcev in 9930 delavcev. Število zamujenih dni je znašalo približno 298.659.

Spori so nastali v sledečih panogah: Zage in zaloge lesa 21 slučajev, kovinarji 11, tekstilna industrija 9, stavbarstvo 8, mizarstvo in druge lesne industrije 7, papirna industrija 7, strojna industrija (Maschinenindustrie) 6, kamnoseštvo 6, zidava cest 5, rudnine izdelujoča industrija 4, gozdarstvo 3, pekarska obrt 3, mesarji 3, krojači 3, tovarne za čevlje 3, usnje, žima- in gumiindustrija 3, stavbe železnic 3, kmetijstvo 2, rudarstvo 2, mlinarstvo izdelovanje / pečnih vložkov (Kachelfabrik), steklarne, tovarne karbida in v slikarski obrti po ena stavka.

Vzroki prepriom so bili: Zahteva po višji plači 50 slučajev, odpor zaradi znižanja plače 5, druga mezdna vprašanja 14, organizacijska vprašanja 10, vprašanje o delavskem času 4, iz osebnih vzrokov 4, vzpreje min odpust delavcev 13, vprašanje delavskega reda 10, razlaga pogodb 1, drugi vzroki 3 slučaji. Izmed vseh 114 sporov se je končalo 47 z zmago delodajalcev, 26 z zmago delavcev in 41 vsled sprave. V 17 slučajih so sodelovali državni razsodniki.

Iz predstojenih podatkov se razvdi, kako nevarno orožje za delavca samega je stavka. Zalibog, delavec v skrajnih slučajih ima drugega orožja za obrambo in zboljšanje njegovih razmer kot ktaavko. To je znamenje, da živimo v neurejeni družbi.

Delavsko zavarovanje v Evropi.

Delavsko zavarovanje v Evropi je v devetnajstih državah za razne zadeve in na razne načine vpeljano. Prisilno bolniško zavarovanje za delavce obstoji poleg avstrije in Ogrske v Nemčiji, na Francoskem, Angleškem, Laškem, Luksemburškem, Norveškem, v Rumuniji, na Ruskem, v Švici in v Srbiji.

Prisilno zavarovanje proti nezgodam imajo na Danskem, v Nemčiji, na Laškem, Finskem, Francoskem, Grškem, Luksemburškem, na Nizozemskem, Norveškem, v Avstriji, na Ogrskem, v Rumuniji, na Ruskem, v Švici in Srbiji.

Starostno in invalidno prisilno zavarovanje v raznih menjajočih se obsegih obstoji v Belgiji, v Nemčiji, na Francoskem, na Grškem, Angleškem, na Luksemburškem, v Avstriji, na Ogrskem in v Rumuniji. Poleg tega obstoji tudi zavarovanje za ostale po umrlih v

Nemčiji, na Francoskem, na Grškem, v Avstriji in na Ogrskem. V Avstriji obstaja prisilno zavarovanje za starost in in onemoglost le za privatne nastavljenje in delavce onih kategorij, ki pripadajo bratovskim skladnicam. Splošno pa delavstvo v Avstriji kljub dobri volji, ki jo za to kažejo avstrijski socialni politiki pri zeleni mizi, še nima starostnega zavarovanja, kar je gotovo velika škoda in znamenje nazadnjaštva v socialno-političnem oziru.

Okno v svet.

Rochefort umrl. V Parizu je v starosti 83 let umrl časnikar Henrik Rochefort, mož, ki je svojčas igral v francoski zgodovini veliko vlogo. Rochefort je bil v 70 letih minulega stoletja najnevarnejši sovražnik francoskega cesarja Napoleona III. V svojem listu »La Lanterne« je neizprosno napadal Napoleona III. Udeležil se je tudi 1871. vstaje socialistov v Parizu in je bil zato celo iz Francije izgnan, a je ušel v Švico in se je vrnil v Francijo, ko je bil pomiloščen. Pozneje se je mož streznil in je celo deloval na to, da bi se v Franciji cesarstvo obnovilo. Pravilno je sodil tudi o judovskem vohunu Dreyfussu in so zato prejšnjega svobodomiselnega »malika« liberalni judje in socialni demokratje strupeno sovražili, in zdaj, ko je umrl, nanj, ki je za svobodomiselstvo veliko storil, oblili s celimi golidami gnojnice.

Stavkarski nemiri v Južni Afriki. V južnoafriških rudnikih je izbruhnila stavka, vsled katere so nastali veliki nemiri. Po poročilu južnoafriške vlade je bilo pri nemirih ubitih 120 oseb (med temi 17 vojakov) in 234 ranjenih. Škoda, povzročena po nemirih z razdejanjem poslopij, naprav in privatnih posestev, znaša 18 milijonov.

V Lodzu na Ruskem je stavkalo v 164 tovarnah 55.096 delavcev. Lodz je eden največjih industrijskih krajev Rusije, kjer je posebno razvita tekstilna industrija.

DRŽAVNA PODPORA ZA MATERE.

Zveza avstralskih držav je izdala dne 10. oktobra leta 1912. zakon, po katerem dobi vsaka žena, ki porodi v Avstraliji ali na ladji, ki vozi iz ene avstralske luke v drugo, na zahtevo državno podporo 5 funtov šterlingov. Podpora se izplača, ako bi bil otrok rojen živ, oziroma življenja sposoben. Pri mrtvorjenih ali otrokih, ki umrjejo v teku 12 ur, je treba zdravniškega pričevala. V slučaju, da to ni mogoče, more zadevo urediti v to pooblaščen komisar.

Podpore materinstva dobijo le žene, ki žive v Avstraliji ali se mislijo tam stalno naseliti. Izključene so Azijatke, avstralske domačinke, Papuas in domačinke otokov Tihega oceana.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc
Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Koroško! CELOVEC! Koroško!
Edino slovensko narodno podjetje!
Hotel TRABESINGER v Celovcu
Velikova cesta št. 5.

Podpisana voditeljica »Hotela Trabesinger« se vljudno priporoča vsem velece-
njenim slovenskim in slovanskim gostom,
ki prenočujejo ali več časa ostanejo v Celovcu.

V hotelu se dobe lepe, snažne sobe po primerni ceni; nudi se izborna kuhinja in zajamčeno pristna in dobra vina iz slovenskih gor. Na razpolago je tudi kegljišče poleg senčnatga vrta. V hotelu Trabesinger dobite vsak dan, posebno pa v sredah, prijetno slovensko družbo.

Slovenci, ustavljajte se samo v edino slovenski narodni gostilni »Hotel Trabesinger« v Celovcu, kjer boste vedno dobro postreženi.

Za mnogobrojen obisk se priporoča voditeljica hotela

Leon Alojzija.

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk

dobavljajo najboljše in najcenejše

krovski material

Zastopnik: ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.
F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vozenin, čipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih roboev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.
Prediskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini
Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva.

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica
priporoča svojo
veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka

Zagrebski
Franck
kot tovarniško znamko
priporočujemo kot priznana najboljši pridelek za kavo!

Ta omejitve pa se ne uporablja na pridelke kmetijstva in gozdarstva, kateri so kakor mleko, jajca, sadje, zelenjava (prikuha), prirodne cvetice, sirovo maslo, perutnina in drva za vsakdanjo porabo, nadalje na prirodne slatine, ako te predmete od hiše do hiše ali po cesti ponujajo proizvozniki, ali katerim so oni to naročili, ali pa upravičeni trgovci.

Opojne pijače in ocet imajo prometne olajšave, dodeljene z gorenjimi določili.

V posameznih občinah more to na prodaj ponujanje iz zdravstvenih ali tržno policijskih oziror po nasvetu občinskega zastopa, ki naj posluša udeležene obrtne občine, politično deželno oblastvo prepovedati za določene predmete in na določen čas, eventualno za določene občine.

V posebnega ozira vrednih primerih more obrtno oblastvo poslušavši dotične zadruga za dobo po tri leta in proti preklicu manjšim obrtnikom, naseljenim v njegovem okraju, da bodo boljše izhajali, dovoliti ponujanje svojih lastnih izdelkov v mejah občine, v katerih je njih obrt, od hiše do hiše. V ta namen se izdajajo posebne uradne poverilnice. Za enega obrtnika se izda vsakikrat le ena poverilnica, ki se pa more hkratu glasiti na določene ude rodbine ali pa na zastopnika, ki ga je že naprej imenovati.

Proizvajalci predmetov, omenjenih v § 60., odstavek 2., ali njihovi pooblaščenici smejo imenovano blago ponujati od hiše do hiše, in zato ni ni treba nobene uradne izkaznice. — Pač pa morajo imeti tako izkaznico trgovci, ki so upravičeni za prodajanje omenjenih predmetov, kadar izvršujejo svoj obrt potuje okoli. (§ 16. min. naredbe z dne 27. decembra 1902, drž. zak. št. 242.)

Za krošnjarstvo je veljaven poseben krošnjarski zakon.

§ 60 a.

Na prodaj ponujati kruh in drugo pecivo od hiše do hiše ali po cesti je, izvzemši v § 60., odstavek 1. in 5., omenjene primere, prepovedano. Kruh in drugačno pecivo dostavljati kupcem pekarjevim sme samo po naročilu on sam, njegovi svojci in pa pomožni delavci njegovi.

§ 60 b.

Uporabljati otroke izpod štirinajstih let za ponujanje, oznamneno v §§ 60. in 60 a., je prepovedano; uporabo ženskih oseb izpod osemnajst let v tanamen more obrtno oblastvo omejiti ali prepovedati.

Izkaznica velja za toliko časa, dokler je trgovinski potovalec v službi dotičnega obrtnika, in za vse v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele. — Ako je službeno razmerje prenehalo, naj lastnik obrta to naznani v vsakem slučaju kar najhitreje tistemu obrtnemu oblastvu, ki je izdala izkaznico, katera je postala sedaj neveljavna (§ 9. nav. min. nar.).

Lastniki obrta morajo, kadar išče naročila, imeti s seboj v izkaz obrtni list in ga pokazati na zahtevo oblastvenih organov. Ako te listine ne morejo pokazati, morajo na zahtevo oblastvenih organov ustaviti svoje delovanje dotlej, da dokažejo svojo obrtno pravico. — Isto velja za trgovinske potovalce in njihove uradne izkaznice. — Ako se te osebe sploh ne morejo izkazati z veljavno izkaznico, kaznovati jih je po doloilih obrtnega reda. — Vsaka zloraba izkaznice ima posledico, da se izkaznica takoj odvzame in izroči pristojnemu obrtnemu oblastvu, da ukrene zakonito kazensko postopanje. (§§ 10. in 12. nav. min. nar.)

Praviloma smejo obrtniki iskati naročila za svoje izdelke samo pri takih osebah, v katerih obrtu se rabi dotično blago.

Iskanje naročil na kolonialno, špecerijsko in materialno blago je sploh prepovedano, bodisi v občini obrtnega stajališča bodisi izven nje.

Za drugo blago je v posameznih slučajih obrtnikom dovoljeno iskati naročila tudi pri osebah, ki pri svojem obrtovanju ne rabijo dotičnega blaga. Toda to se sme zgoditi le izven obrtnega stajališča in na izrečen, pismen poziv, ki se glasi za določeno blago in je naslovljen na lastnika obrta.

Brez takega poziva se smejo izven kraja obrtnega stajališča iskati naročila samo za sledeče blago:

1. Strojne naprave vsake vrste, motorji in njih sestavine;
2. stavbinsko gradivo, umetno kamenje vsake vrste, plutove plošče, strešna lepenka in umetno gradivo za tlakovanje cest;
3. tehnične potrebščine za kurjavne, svečavne in vodovodne naprave;
4. lesena zastirala, žalužije;
5. šivalni stroji, pisalni stroji, kolesa (§ 1. nav. min. nar.).

§ 59a.

Izdelovalci ur, zlatnine in srebrnine, veliki trgovci s temi stvarmi, potem trgovci z biseri in dragimi kameni in pa pooblaščenici, ki so v njih neposredni službi, imajo pravico, ako je staja-

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto mleka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyev sladni čaj ima ime **Sladin in Moč!** je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4. Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči tukaj navedenih trdk Trnkoczyjevih, istofako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Putniki v Ameriko
potujejo boljše, po ceni in
najboljše potovanje
Simona Kimeletza
Ljubljana, Kolodvorska ulica 20.
Kotizacija Pojasnila daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana
Stari trg št. 9.
Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobranec itd.

Največji optični zavod.

Prvi specialista za
očala in
ščitnice,
narejene
strogo
natančno
po
naročilu
in zdravniških
predpisih.

Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbiro
strokov-
njsko pravilno izdelanih toploterov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je ogled iste mojimi cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Boga ta zaloga najboljših ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slasti do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ogujivanju otrok in proti po-
tenju nog, škatlica 50 v.
Ribe olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
Sladini za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepilno
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepilno sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 350 in K 2— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

Mr. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!

iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (šifkarte) za francosko linijo iz
Hawre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetijske posojilnice“.

ED. ŠMARD

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov Avgust Dreise, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporočajo se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
**štedilna ognjišča
in peči**

preproste in najfineše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljsem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani.

Dunajska cesta 17

priporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

— za rodbino in obrt. —

Najboljša, najsigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za franciskansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

— 122 —

lišče dotičnega obrta v tuzemstvu, na svojih opravičnih potovanjih
ne samo vzorce, ampak tudi blago, ki naj se proda, za prodajo s
seboj imeti, ako je blago tako, da ga nikakor ni moči prodajati po
vzorcih, toda s to omejitvijo, da se sme to blago oddajati samo upra-
vičnim prekupcem.

V tem paragrafu omenjeni obrtniki morajo, ako hočejo na po-
tovanjih prodajati svoje blago, to naznaniti poncevalnemu uradu, v
katerega okraj spada stajališče obrta, in od tega urada dobiti po-
sebno izkaznico zase ali za svoje trgovinske potovalce. Ko je pre-
tekla doba veljavnosti te izkaznice, vrniti jo je pristojnemu ponce-
valnemu uradu. (§ 13. min. naredbe z dne 27. decembra 1902, drž. zak.
št. 242.)

§ 59b.

O vsebini in izdaji poverilnic, namenjenih trgovskim potoval-
cem, se izdajo potrebna določila poslušavši trgovinske in obrtne
zbornice ukazoma.

Prošnje za te poverilnice je rešiti najpozneje v osmih dneh, in
zavrnilo se smejo samo iz razlogov, določenih v dotičnem ukazu.

Ukazoma se nadalje določa, v koliko potrebujejo v § 59a. ome-
njene osebe posebnega poverila pristojnega poncevalnega urada.

Določbe o izkaznicah obsega ministerialna naredba z dne
27. decembra 1902, drž. zak. št. 242.

Izkaznico je odrediti:

a) Ako se v prošnji za podelitev izkaznice ni ravnilo po predpisih
§ 2. min. nar. z dne 27. decembra 1902, drž. zak. št. 242. (Glej
§ 2. nav. min. nar. pri § 59. o. r.)

b) Ako prosilec nima obrtne pravice.

Razun tega se sme izkaznica odrediti tedaj, če je bila oseba, za
katero se zahteva izkaznica, obsojena zaradi kakega hudodelstva
sploh, zaradi kakega pregreška storjenega iz dobičkarije ali zoper
nравnost, ali če je bila obsojena zaradi kakega takega prestopka, in
če po prestani kazni še niso pretekla tri leta ter bi se bilo bati vsled
tega kake zlorabe (§ 4. n 5. nav. min. nar.).

Izkaznica se pozneje lahko preklic, ako je obstajal kak pogre-
šek ob času podelitve, ki pa je ostal obrtnemu oblastvu neznan, ali
ako je tak pogrešek nastopil po podelitvi (§ 7. nav. min. nar.).

Ako se izkaznica odreče ali preklic, mora obrtno oblastvo to
naznaniti lastniku obrta in mu razložiti vzroke. Zoper ta odlok je
dovoljen pritožba priziv na višje obrtno oblastvo (§ 8. nav. min. nar.).

— 123 —

§ 59c.

Iskanje naročil za blago po samostojnih trgovskih agentih.

Trgovski agenti, ki niso v službi kakega obrtnika, morajo svoje
obrtovanje zglašiti po § 11.

Ti agenti smejo v § 59., odst. 1., oznamenjenim osebam pred-
lagati vzorce predmetov, kateri se uporabljajo v njih opravičnem
obratu, da napeljejo kupčijo, priznati jim cene blaga in od njih pre-
jemati naročila na predmete, kakoršni so omenjeni.

Trgovskim agentom ni dopuščeno, razen svojih vzorcev s seboj
imeti tudi še blago, vzorce ali blago prodajati na svoj račun in v
agencijska opravila stopiti z drugimi osebami, nego takimi, ki upo-
rabljajo v svojem opravičnem obratu blago, kakoršno je ponujano.

Trgovski agenti, ki vrše svoje opravilo okoli potujoč, ne smejo
imeti svojih blagovnih skladov ali skladišč (magacinov).

Vzorce naj kot take oznameni pooblastitelj agentov.

Trgovski agenti, ki se na podlagi § 11. o. r. samostojno bavijo
s svobodnim obrtnim trgovinske agencije, smejo imeti pri sebi samo
vzorce, ki jih je njihov pooblastilec primerno označil kot vzorce. —
Kadar izvršujejo trgovski agenti svoj obrt na potovanju, morajo
imeti pri sebi kot izkaz obrtni list. (§§ 14. in 15. nav. min. nar.)

§ 59d.

Promet s tiskovinami.

Na promet s tiskovinami in na nabiranje predplačnikov ali
podpisnikov se ne uporabljajo določila §§ 59., 59b in 59c; za to ve-
ljajo samo v tiskovnem zakonu dani posebni predpisi.

§ 59e.

Inozemski trgovski potovalci.

Trgovski potovalci, ki zastopajo inozemska industrijska, obrtna
ali trgovinska podjetja, podleže, ako so po vsak čas veljajočih trgo-
vinskih pogodbah pripuščeni k opravičnemu obratu v tuzemstvu,
prav tako gorenjim določilom: poverilnice, omenjene v § 59b, odsta-
vek 1., ne potrebujejo oni trgovski potovalci in samostojni agenti,
kateri so že poverjeni z obrtno poverilnico, omenjeno v trgovinskih
pogodbah.

§ 60.

Ponujanje napredaj okoli potujoč.

Ponujati napredaj potujoč od kraja do kraja, razen na sem-
njih, ter prenašati in ponujati blago od hiše do hiše smejo samo
osebe, katere so v to pooblašene po zakonu o krošnjarstvu.